

Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (τέταρτο τμήμα)

της 21ης Νοεμβρίου 2018*

«Προδικαστική παραπομπή – Εμπορικοί αντιπρόσωποι (ανεξάρτητοι επαγγελματίες) – Οδηγία 86/653/ΕΟΚ – Άρθρο 1, παράγραφος 2 – Έννοια του όρου “εμπορικός αντιπρόσωπος” – Ανεξάρτητος μεσολαβητής ο οποίος ασκεί τη δραστηριότητά του από τις εγκαταστάσεις της επιχείρησής του αντιπροσωπευόμενου – Άσκηση άλλων καθηκόντων πέραν των συνδεδεμένων με τη διαπραγμάτευση της πώλησής ή της αγοράς εμπορευμάτων για τον αντιπροσωπευόμενο»

Στην υπόθεση C-452/17,

με αντικείμενο αίτηση προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, που υπέβαλε το tribunal de commerce de Liège (εμποροδικείο Λιέγης, Βέλγιο), με απόφαση της 20ής Ιουλίου 2017, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 27 Ιουλίου 2017, στο πλαίσιο της δίκης

Zako SPRL

κατά

Sanidel SA,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (τέταρτο τμήμα),

συγκείμενο από τους T. von Danwitz, πρόεδρο του εβδόμου τμήματος, προεδρεύοντα του τετάρτου τμήματος, K. Jürimäe (εισηγήτρια), K. Λυκούργο, E. Juhász και C. Vajda, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: M. Szpunar

γραμματέας: V. Giacobbo-Peyronnel, διοικητική υπάλληλος,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζήτησής της 17ης Μαΐου 2018,

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

- η Sanidel SA, εκπροσωπούμενη από τον H. Deckers, avocat,
- η Γερμανική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τους T. Henze, M. Hellmann και E. Lanckenau,
- η Ιταλική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από την G. Palmieri, επικουρούμενη από τον P. Garofoli, avvocato dello Stato,
- η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από την J. Hottiaux και τον L. Malferrari,

* Γλώσσα διαδικασίας: η γαλλική.

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 25ης Ιουλίου 2018,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

- 1 Η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία του άρθρου 1, παράγραφος 2, της οδηγίας 86/653/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 18ης Δεκεμβρίου 1986, για τον συντονισμό των δικαίων των κρατών μελών όσον αφορά τους εμπορικούς αντιπροσώπους (ανεξάρτητους επαγγελματίες) (ΕΕ 1986, L 382, σ. 17).
- 2 Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο ένδικης διαφοράς μεταξύ της Zako SPRL και της Sanidel SA όσον αφορά την καταβολή αμοιβής για την παροχή υπηρεσιών και προμηθειών κατόπιν της καταγγελίας της συμβάσεως που είχε συναφθεί μεταξύ των δύο αυτών εταιριών.

Το νομικό πλαίσιο

Το δίκαιο της Ένωσης

- 3 Η δεύτερη και η τρίτη αιτιολογική σκέψη της οδηγίας 86/653 έχουν ως εξής:

«[Εκτιμώντας] ότι οι διαφορές μεταξύ των εθνικών νομοθεσιών σε θέματα εμπορικής αντιπροσώπευσης επηρεάζουν αισθητά στο εσωτερικό της [Ευρωπαϊκής Ένωσης] τις συνθήκες ανταγωνισμού και άσκησης του επαγγέλματος, επηρεάζουν την προστασία των εμπορικών αντιπροσώπων στις σχέσεις τους με τους αντιπροσωπευόμενους και είναι επιζήμιες για την ασφάλεια των εμπορικών πράξεων· ότι εξάλλου οι διαφορές αυτές είναι δυνατό να παρεμποδίζουν αισθητά τη σύναψη και τη λειτουργία των συμβάσεων εμπορικής αντιπροσωπείας μεταξύ αντιπροσωπευόμενου και εμπορικού αντιπροσώπου που είναι εγκατεστημένοι σε διαφορετικά κράτη μέλη·

[εκτιμώντας] ότι οι εμπορικές συναλλαγές μεταξύ κρατών μελών πρέπει να διενεργούνται υπό συνθήκες που προσιδιάζουν σε ενιαία αγορά, πράγμα που επιβάλλει την προσέγγιση των συστημάτων δικαίου των κρατών μελών στον απαραίτητο βαθμό για την καλή λειτουργία της κοινής αυτής αγοράς· ότι, για τον σκοπό αυτό, οι έστω ενοποιημένοι κανόνες για τις συγκρούσεις νόμων δεν εξαλείφουν στον τομέα της εμπορικής αντιπροσωπείας τις προαναφερόμενες δυσχέρειες και συνεπώς δεν καθιστούν περιττή την προτεινόμενη εναρμόνιση».

- 4 Το άρθρο 1 της οδηγίας αυτής προβλέπει τα εξής:

«1. Τα μέτρα εναρμόνισης που θεσπίζονται από την παρούσα οδηγία εφαρμόζονται στις νομοθετικές, κανονιστικές και διοικητικές διατάξεις των κρατών μελών, που διέπουν τις σχέσεις ανάμεσα στους εμπορικούς αντιπροσώπους και τους αντιπροσωπευόμενους από αυτούς.

2. Κατά την έννοια της παρούσας οδηγίας, εμπορικός αντιπρόσωπος είναι εκείνος στον οποίο, υπό την ιδιότητά του ως ανεξάρτητου μεσολαβητή, ανατίθεται σε μόνιμη βάση είτε να διαπραγματεύεται για λογαριασμό άλλου προσώπου, το οποίο καλείται στο εξής “αντιπροσωπευόμενος”, την πώληση ή την αγορά εμπορευμάτων είτε να διαπραγματεύεται και να συνάπτει τις πράξεις αυτές επ’ ονόματι και για λογαριασμό του αντιπροσωπευόμενου.

3. Εμπορικοί αντιπρόσωποι κατά την έννοια της παρούσας οδηγίας δεν μπορούν να είναι, ιδίως:

- τα πρόσωπα τα οποία, υπό την ιδιότητα του οργάνου, έχουν την εξουσία να δεσμεύουν μια εταιρεία ή ένωση προσώπων,
- οι εταίροι οι οποίοι έχουν νόμιμη εξουσία να δεσμεύουν τους άλλους εταίρους,
- οι διαχειριστές που ορίζονται από το δικαστήριο, οι εκκαθαριστές ή οι σύνδικοι πτωχεύσεως.»

5 Το άρθρο 2 της εν λόγω οδηγίας ορίζει τα εξής:

«1. Η παρούσα οδηγία δεν εφαρμόζεται για:

- τους μη αμειβόμενους εμπορικούς αντιπροσώπους,
- τους εμπορικούς αντιπροσώπους, εφόσον συναλλάσσονται στα χρηματιστήρια εμπορευμάτων ή στις αγορές πρώτων υλών,
- τον οργανισμό που είναι γνωστός με την ονομασία “Crown Agents for Overseas Governments and Administrations”, όπως θεσπίστηκε στο Ηνωμένο Βασίλειο δυνάμει του νόμου του 1979, σχετικά με τους “Crown Agents”, ή τους θυγατρικούς του οργανισμούς.

2. Κάθε κράτος μέλος έχει την ευχέρεια να προβλέπει ότι η οδηγία δεν εφαρμόζεται στα πρόσωπα που ασκούν εκείνες τις δραστηριότητες του εμπορικού αντιπροσώπου οι οποίες θεωρούνται παρεπόμενες σύμφωνα με το δίκαιο αυτού του κράτους μέλους.»

6 Το άρθρο 3 της ίδιας οδηγίας ορίζει τα εξής:

«1. Ο εμπορικός αντιπρόσωπος οφείλει κατά την άσκηση των δραστηριοτήτων του να μεριμνά για τα συμφέροντα του αντιπροσωπευόμενου και να δρα νόμιμα και με καλή πίστη.

2. Ιδιαίτερα, ο εμπορικός αντιπρόσωπος οφείλει:

- α) να ασχολείται δεόντως με τη διαπραγμάτευση και ενδεχομένως με τη σύναψη των πράξεων οι οποίες του έχουν ανατεθεί·
- β) να ανακοινώνει στον αντιπροσωπευόμενο κάθε αναγκαία πληροφορία που διαθέτει·
- γ) να συμμορφώνεται προς τις εύλογες υποδείξεις του αντιπροσωπευόμενου.»

Το βελγικό δίκαιο

7 Η οδηγία 86/653 μεταφέρθηκε στο βελγικό δίκαιο με τον νόμο της 13ης Απριλίου 1995, περί συμβάσεων εμπορικής αντιπροσωπείας (*Moniteur belge* της 2ας Ιουνίου 1995, σ. 15621, στο εξής: νόμος του 1995). Ο νόμος του 1995, ο οποίος ίσχυε κατά την επίμαχη στην υπόθεση της κύριας δίκης περίοδο, όριζε, στο άρθρο του 1, τη σύμβαση εμπορικής αντιπροσωπείας ως εξής:

«Η σύμβαση εμπορικής αντιπροσωπείας είναι η σύμβαση με την οποία ο ένας από τους συμβαλλομένους, ο εμπορικός αντιπρόσωπος, αναλαμβάνει την υποχρέωση, σε μόνιμη βάση και έναντι αμοιβής από τον άλλο συμβαλλόμενο, τον αντιπροσωπευόμενο, να διαπραγματεύεται και, ενδεχομένως, να συνάπτει εμπορικές συμφωνίες, χωρίς να υπόκειται στην εξουσία του τελευταίου, στο όνομα και για λογαριασμό του αντιπροσωπευόμενου. Ο εμπορικός αντιπρόσωπος οργανώνει τις δραστηριότητές του κατά την κρίση του και διαχειρίζεται ελεύθερα τον χρόνο του.»

8 Το άρθρο 26 του νόμου του 1995 όριζε τα εξής:

«Οι αγωγές εκ της συμβάσεως αντιπροσωπείας παραγράφονται ένα έτος μετά τη λύση αυτής ή πέντε έτη μετά το γεγονός για το οποίο ασκήθηκε η αγωγή, χωρίς η προθεσμία αυτή να μπορεί να υπερβεί το ένα έτος μετά τη λύση της συμβάσεως.»

Η διαφορά της κύριας δίκης και τα προδικαστικά ερωτήματα

- 9 Η Zako, της οποίας καταστατικός σκοπός είναι, μεταξύ άλλων, η αγορά και η πώληση ειδών επιπλώσεως, μηχανημάτων, εξοπλισμού, υλικού πληροφορικής και οικιακών ηλεκτρικών συσκευών, συνδεόταν από τα τέλη του 2007, με μια μη εγγράφως καταρτισθείσα σύμβαση, με τη Sanidel, η οποία έχει την εκμετάλλευση εμπορικού καταστήματος ειδών υγιεινής και εξοπλισμού κουζίνας. Ο διαχειριστής της Zako ήταν υπεύθυνος του τομέα εξοπλισμού κουζίνας της Sanidel από την ημερομηνία αυτή.
- 10 Στις 30 Οκτωβρίου 2012 η Sanidel κοινοποίησε στη Zako την καταγγελία της συμβάσεως αυτής χωρίς την τήρηση προθεσμίας προειδοποιήσεως και χωρίς αποζημίωση.
- 11 Η Zako όχλησε τη Sanidel προκειμένου να της καταβάλει αποζημιώσεις λόγω καταγγελίας και κατ' αποκοπήν αποζημιώσεις πελατείας καθώς και δύο τιμολόγια και τις προμήθειές της βάσει του νόμου του 1995. Η Sanidel αρνήθηκε να προβεί στην καταβολή αυτή για τον λόγο ότι η συμβατική σχέση που τη συνέδεε με τη Zako δεν αποτελούσε σύμβαση εμπορικής αντιπροσωπείας, αλλά σύμβαση έργου.
- 12 Ο διαχειριστής της Zako άσκησε αγωγή κατά της Sanidel ζητώντας την καταβολή αποζημιώσεως και καθυστερούμενων προμηθειών ενώπιον του tribunal du travail de Marche-en-Famenne (πρωτοβάθμιου εργατοδικείου Marche-en-Famenne, Βέλγιο). Το δικαστήριο αυτό, με απόφαση της 21ης Φεβρουαρίου 2014, έκρινε παραδεκτή την αγωγή αυτή, αλλά την απέρριψε ως αβάσιμη, με το σκεπτικό ότι η σύμβαση μεταξύ των διαδίκων δεν μπορούσε να χαρακτηριστεί ως «σύμβαση εμπορικού αντιπροσώπου», αλλά ως «σύμβαση έργου». Η ως άνω απόφαση επικυρώθηκε με απόφαση του cour du travail de Liège (δευτεροβάθμιου εργατοδικείου Λιέγης, Βέλγιο) της 9ης Σεπτεμβρίου 2015.
- 13 Στη συνέχεια, η Zako προσέφυγε στο αιτούν δικαστήριο επικαλούμενη, αυτή τη φορά, προς στήριξη της αγωγής της, την ύπαρξη συμβάσεως έργου. Ενώπιον του δικαστηρίου αυτού, η Sanidel υποστηρίζει ότι η σύμβαση μεταξύ των μερών πρέπει να χαρακτηριστεί ως «σύμβαση εμπορικής αντιπροσωπείας» και επομένως η αγωγή της Zako είναι απαράδεκτη εφόσον ασκήθηκε μετά την παρέλευση της ενιαυσίας προθεσμίας που προβλέπεται από το εθνικό δίκαιο.
- 14 Το αιτούν δικαστήριο διατηρεί αμφιβολίες όσον αφορά τον χαρακτηρισμό της επίμαχης στην υπόθεση της κύριας δίκης συμβάσεως. Επισημαίνει ότι η Zako ασκούσε τα ακόλουθα διάφορα καθήκοντα για λογαριασμό της Sanidel: επιλογή των προϊόντων και των προμηθευτών, επιλογή της εμπορικής πολιτικής, υποδοχή πελατών, υλοποίηση σχεδίων κουζίνας, κατάρτιση προσφορών, διαπραγμάτευση των τιμών, υπογραφή των παραγγελιών, επιτόπιες μετρήσεις, διακανονισμός διαφορών, διαχείριση του προσωπικού του τμήματος (γραμματείς, πωλητές και υπάλληλοι συναρμολογήσεως), υλοποίηση και διαχείριση της ιστοσελίδας διαδικτυακών πωλήσεων, ανάπτυξη πωλήσεων σε μεταπωλητές, σε κτηματομεσίτες και σε εργολάβους, διαπραγμάτευση και οριστικοποίηση των συμβάσεων υπεργολαβίας για λογαριασμό της Sanidel. Η Zako ελάμβανε μηνιαίο κατ' αποκοπήν ποσό ύψους 5 500 ευρώ, αποζημιώσεις καλύπτουσες τα έξοδα μετακινήσεως και ετήσια προμήθεια, της οποίας το ύψος κυμάνθηκε από 5 197,53 ευρώ έως 30 574,19 ευρώ κατά την επίμαχη στην υπόθεση της κύριας δίκης περίοδο. Ο αντιπρόσωπος της Zako είχε μόνιμη θέση εργασίας με δική του τηλεφωνική γραμμή και ηλεκτρονική διεύθυνση εντός των εγκαταστάσεων της Sanidel. Δεν αμφισβητείται ότι ο αντιπρόσωπος αυτός ασκούσε τα καθήκοντά του με πλήρη αυτοτέλεια.

- 15 Ωστόσο, το αιτούν δικαστήριο υπογραμμίζει ότι οι διαπραγματεύσεις και η σύναψη συμβάσεων πραγματοποιούνταν αποκλειστικά από τις εγκαταστάσεις της Sanidel. Επιπλέον, το εν λόγω δικαστήριο επισημαίνει ότι η Zako είχε αναλάβει αρμοδιότητες οι οποίες δεν είχαν σχέση με τη διαπραγμάτευση και τη σύναψη συμβάσεων για λογαριασμό της Sanidel, ήτοι τη διαχείριση του προσωπικού του τμήματος εξοπλισμού κουζίνας, την επικοινωνία με όλους τους προμηθευτές και όλους τους εργολάβους, και όχι αποκλειστικά και μόνον με τους πελάτες, καθώς και την κατάρτιση σχεδίων, προσφορών και μετρήσεων κουζινών και όχι μόνον δελτίων παραγγελιών.
- 16 Συναφώς, το αιτούν δικαστήριο διευκρινίζει ότι τα καθήκοντα που εντάσσονται στη δραστηριότητα της διαπραγματεύσεως της πωλήσεως ή της αγοράς εμπορευμάτων για τον αντιπροσωπευόμενο και της διαπραγματεύσεως και της συνάψεως των πράξεων αυτών επ' ονόματι και για λογαριασμό του αντιπροσωπευόμενου, αφενός, και τα καθήκοντα τα οποία δεν έχουν σχέση με τη δραστηριότητα αυτή, αφετέρου, ήταν εξίσου σημαντικά. Το εν λόγω δικαστήριο επισημαίνει ότι οι απολαβές και οι προμήθειες που εισπράττονταν από τη Zako είχαν υπολογισθεί για το σύνολο των υπηρεσιών αυτών, χωρίς να γίνεται διάκριση μεταξύ των δύο αυτών ειδών δραστηριοτήτων.
- 17 Υπό τις συνθήκες αυτές, το tribunal de commerce de Liège (εμποροδικείο Λιέγης, Βέλγιο) αποφάσισε να αναστείλει την ενώπιόν του διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:
- «1) Έχει το άρθρο 1, παράγραφος 2, της οδηγίας [86/653] την έννοια ότι απαιτεί ο εμπορικός αντιπρόσωπος να προσελκύει και να επισκέπτεται τους πελάτες ή τους προμηθευτές εκτός των εγκαταστάσεων της επιχειρήσεως του αντιπροσωπευόμενου;
- 2) Έχει το άρθρο 1, παράγραφος 2, της οδηγίας [86/653] την έννοια ότι απαιτεί ο εμπορικός αντιπρόσωπος να μην μπορεί να ασκεί άλλα καθήκοντα πέραν των συνδεδόμενων με τη διαπραγμάτευση της πωλήσεως ή της αγοράς εμπορευμάτων για τον αντιπροσωπευόμενο και τη διαπραγμάτευση και τη σύναψη των πράξεων αυτών επ' ονόματι και για λογαριασμό του αντιπροσωπευόμενου;
- 3) Σε περίπτωση αρνητικής απαντήσεως επί του δευτέρου ερωτήματος, έχει το άρθρο 1, παράγραφος 2, της οδηγίας [86/653] την έννοια ότι απαιτεί ο εμπορικός αντιπρόσωπος να μην μπορεί να ασκεί άλλα καθήκοντα πέραν των συνδεδόμενων με τη διαπραγμάτευση της πωλήσεως ή της αγοράς εμπορευμάτων για τον αντιπροσωπευόμενο και τη διαπραγμάτευση και τη σύναψη των πράξεων αυτών επ' ονόματι και για λογαριασμό του αντιπροσωπευόμενου, παρά μόνον κατά τρόπο παρεπόμενο;»

Επί των προδικαστικών ερωτημάτων

Προκαταρκτικές παρατηρήσεις

- 18 Το αιτούν δικαστήριο διερωτάται ως προς τον χαρακτηρισμό που πρέπει να δοθεί στην επίμαχη στην υπόθεση της κύριας δίκης σύμβαση κατά το εθνικό δίκαιο και, ειδικότερα, διερωτάται αν η σύμβαση αυτή εμπίπτει στην έννοια της «συνβάσεως εμπορικής αντιπροσωπείας» ή στην έννοια της «συνβάσεως έργου», κατά το δίκαιο αυτό.
- 19 Συναφώς, εναπόκειται στο αιτούν δικαστήριο και μόνον να αποφανθεί επί του χαρακτηρισμού αυτού με βάση τις πραγματικές και νομικές περιστάσεις της υποθέσεως της κύριας δίκης. Εντούτοις, γεγονός παραμένει ότι το Δικαστήριο είναι αρμόδιο για την ερμηνεία των σχετικών διατάξεων της οδηγίας 86/653, εν προκειμένω του άρθρου 1, παράγραφος 2, της οδηγίας αυτής, και για την παροχή, κατ' αυτόν τον τρόπο, χρήσιμων στοιχείων στο εν λόγω δικαστήριο, που είναι ικανά να του παράσχουν τη δυνατότητα να προβεί στον χαρακτηρισμό της εν λόγω συνβάσεως υπό το πρίσμα της οδηγίας αυτής.

Επί του πρώτου ερωτήματος

- 20 Με το πρώτο ερώτημά του, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσίαν, να διευκρινισθεί αν το άρθρο 1, παράγραφος 2, της οδηγίας 86/653 έχει την έννοια ότι το γεγονός ότι ένα πρόσωπο, στο οποίο ανατίθεται σε μόνιμη βάση είτε να διαπραγματεύεται για λογαριασμό άλλου προσώπου την πώληση ή την αγορά εμπορευμάτων είτε να διαπραγματεύεται και να συνάπτει τις πράξεις αυτές επ' ονόματι και για λογαριασμό του εν λόγω άλλου προσώπου, ασκεί τη δραστηριότητά του από τις εγκαταστάσεις του τελευταίου αυτού προσώπου εμποδίζει τον χαρακτηρισμό του ως «εμπορικού αντιπροσώπου» κατά τη διάταξη αυτή.
- 21 Συναφώς, το άρθρο 1, παράγραφος 2, της οδηγίας 86/653 ορίζει, για τους σκοπούς της οδηγίας αυτής, τον εμπορικό αντιπρόσωπο ως «εκείνο[ν] στον οποίο, υπό την ιδιότητά του ως ανεξάρτητου μεσολαβητή, ανατίθεται σε μόνιμη βάση είτε να διαπραγματεύεται για λογαριασμό άλλου προσώπου, το οποίο καλείται στο εξής “αντιπροσωπευόμενος”, την πώληση ή την αγορά εμπορευμάτων είτε να διαπραγματεύεται και να συνάπτει τις πράξεις αυτές επ' ονόματι και για λογαριασμό του αντιπροσωπευόμενου».
- 22 Κατά πρώτον, πρέπει να επισημανθεί, όπως επισημάνθηκε και από το σύνολο των διαδίκων και των ενδιαφερομένων που κατέθεσαν παρατηρήσεις ενώπιον του Δικαστηρίου, ότι ούτε η ως άνω διάταξη ούτε κάποια άλλη διάταξη της οδηγίας αυτής εξαρτά ρητώς τον χαρακτηρισμό ενός προσώπου ως «εμπορικού αντιπροσώπου» από το ότι το συγκεκριμένο πρόσωπο ασκεί την οικονομική δραστηριότητά του εκτός των εγκαταστάσεων της επιχείρησής του αντιπροσωπευόμενου.
- 23 Πράγματι, το άρθρο 1, παράγραφος 2, της οδηγίας 86/653 θέτει τρεις αναγκαίες και ικανές προϋποθέσεις για να μπορεί ένα πρόσωπο να χαρακτηριστεί ως «εμπορικός αντιπρόσωπος». Πρώτον, το πρόσωπο αυτό πρέπει να έχει την ιδιότητα του ανεξάρτητου μεσολαβητή. Δεύτερον, το πρόσωπο αυτό πρέπει να συνδέεται συμβατικώς σε μόνιμη βάση με τον αντιπροσωπευόμενο. Τρίτον, το πρόσωπο αυτό πρέπει να ασκεί δραστηριότητα συνιστάμενη είτε στη διαπραγμάτευση της πωλήσεως ή της αγοράς εμπορευμάτων για λογαριασμό του αντιπροσωπευόμενου είτε στη διαπραγμάτευση και σύναψη των πράξεων αυτών επ' ονόματι και για λογαριασμό του εν λόγω αντιπροσωπευόμενου.
- 24 Ως εκ τούτου, αρκεί ένα πρόσωπο να πληροί τις τρεις αυτές προϋποθέσεις για να μπορεί να χαρακτηριστεί ως «εμπορικός αντιπρόσωπος», κατά την έννοια του άρθρου 1, παράγραφος 2, της οδηγίας 86/653, ανεξαρτήτως των πρακτικών λεπτομερειών ασκήσεως της δραστηριότητάς του και εφόσον δεν εμπίπτει στις εξαιρέσεις που προβλέπονται στο άρθρο 1, παράγραφος 3, και στο άρθρο 2 της οδηγίας αυτής.
- 25 Κατά δεύτερον, η οδηγία αυτή αποσκοπεί στην εναρμόνιση του δικαίου των κρατών μελών όσον αφορά τις έννομες σχέσεις των συμβαλλομένων μερών σε σύμβαση εμπορικής αντιπροσωπείας (απόφαση της 3ης Δεκεμβρίου 2015, *Quenon K.*, C-338/14, EU:C:2015:795, σκέψη 22 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).
- 26 Όπως προκύπτει από τη δεύτερη και την τρίτη αιτιολογική της σκέψη, η εν λόγω οδηγία αποσκοπεί, μέσω της προσεγγίσεως των συστημάτων δικαίου των κρατών μελών στον τομέα της εμπορικής αντιπροσωπείας, στην προστασία των εμπορικών αντιπροσώπων στις σχέσεις τους με τους αντιπροσωπευόμενους, στη βελτίωση της ασφάλειας των εμπορικών πράξεων και στη διευκόλυνση του εμπορίου αγαθών μεταξύ των κρατών μελών (απόφαση της 3ης Δεκεμβρίου 2015, *Quenon K.*, C-338/14, EU:C:2015:795, σκέψη 23 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).
- 27 Όπως όμως επισήμανε ο γενικός εισαγγελέας στο σημείο 23 των προτάσεών του, η επιβολή πρόσθετων προϋποθέσεων για τον χαρακτηρισμό ενός προσώπου ως «εμπορικού αντιπροσώπου» και, επομένως, για τη δυνατότητα εφαρμογής της οδηγίας 86/653 σε σχέση με τις προϋποθέσεις που προβλέπονται

στο άρθρο 1, παράγραφος 2, της οδηγίας αυτής, όπως οι προϋποθέσεις που αφορούν τον τόπο ή τις πρακτικές λεπτομέρειες ασκήσεως της δραστηριότητας, θα περιορίζε το εύρος της προστασίας αυτής και, επομένως, θα έπληττε την υλοποίηση του επιδιωκόμενου με την οδηγία αυτή σκοπού.

- 28 Στο πλαίσιο αυτό, ελλείψει διατάξεως στην εν λόγω οδηγία επιβάλλουσας να έχει η δραστηριότητα του εμπορικού αντιπροσώπου περιοδευόντα χαρακτήρα ή να ασκείται εκτός των εγκαταστάσεων του αντιπροσωπευόμενου, διαπιστώνεται ότι η προστασία που παρέχεται δυνάμει της ίδιας οδηγίας πρέπει να επεκταθεί και επί των προσώπων τα οποία, όπως στην υπόθεση της κύριας δίκης, ασκούν τη δραστηριότητά τους από τις εγκαταστάσεις αυτές (βλ., κατ' αναλογία, απόφαση της 30ής Απριλίου 1998, *Bellone*, C-215/97, EU:C:1998:189, σκέψη 13).
- 29 Η ερμηνεία αυτή είναι επιβεβλημένη καθόσον μάλιστα, όπως επισήμανε ο γενικός εισαγγελέας στο σημείο 25 των προτάσεων του, αντίθετη ερμηνεία του άρθρου 1, παράγραφος 2, της οδηγίας 86/653 θα απέκλειε από την εν λόγω προστασία τα πρόσωπα τα οποία, με τη χρήση σύγχρονων τεχνολογικών μέσων, ασκούν καθήκοντα παρόμοια με εκείνα που ασκούν οι εμπορικοί αντιπρόσωποι οι οποίοι μετακινούνται, ιδίως δε καθήκοντα προσελκύσεως και αναζητήσεως πελατών.
- 30 Ωστόσο, πρέπει να επισημανθεί ότι το πεδίο εφαρμογής της οδηγίας 86/653 δεν μπορεί να επεκταθεί ώστε να καλύπτει πρόσωπα που δεν πληρούν τις προϋποθέσεις οι οποίες υπομνήσθηκαν στη σκέψη 23 της παρούσας αποφάσεως και τις οποίες πρέπει να πληροί ένα πρόσωπο για να μπορεί να χαρακτηριστεί «εμπορικός αντιπρόσωπος», κατά την έννοια του άρθρου 1, παράγραφος 2, της οδηγίας αυτής.
- 31 Ως εκ τούτου, σε μια κατάσταση όπως η επίμαχη στην υπόθεση της κύριας δίκης, εναπόκειται στο αιτούν δικαστήριο να εξακριβώσει, στο πλαίσιο μιας *in concreto* εκτιμήσεως του συνόλου των στοιχείων που χαρακτηρίζουν τις οικείες συμβατικές σχέσεις, αν πληρούνται οι εν λόγω προϋποθέσεις.
- 32 Στο πλαίσιο της εκτιμήσεως αυτής, καίτοι το γεγονός ότι η δραστηριότητα του αντιπροσώπου ασκείται από τις εγκαταστάσεις του αντιπροσωπευόμενου δεν μπορεί, αυτό καθαυτό, να δικαιολογήσει εξαίρεση του εν λόγω αντιπροσώπου από την έννοια του «εμπορικού αντιπροσώπου», κατά το άρθρο 1, παράγραφος 2, της οδηγίας 86/653, εντούτοις, το γεγονός αυτό δεν πρέπει να επηρεάζει την ανεξαρτησία του αντιπροσώπου αυτού σε σχέση με τον αντιπροσωπευόμενο. Πράγματι, όπως επισήμανε ο γενικός εισαγγελέας στο σημείο 34 των προτάσεων του, η ανεξαρτησία του εμπορικού αντιπροσώπου μπορεί να αμφισβητείται όχι μόνον λόγω της συμμορφώσεως στις υποδείξεις του αντιπροσωπευόμενου αλλά επίσης και λόγω στοιχείων σχετικών με τον τρόπο άσκησης των καθηκόντων του.
- 33 Επομένως, αφενός, ο αντιπρόσωπος αυτός, ευρισκόμενος σε άμεση εγγύτητα προς τον ως άνω αντιπροσωπευόμενο, λόγω της παρουσίας του στις εγκαταστάσεις του τελευταίου, μπορεί να υπόκειται στις υποδείξεις του εν λόγω αντιπροσωπευόμενου. Αφετέρου, εξαιτίας του ότι ο εν λόγω αντιπρόσωπος απολαύει υλικών πλεονεκτημάτων που συνδέονται με την παρουσία αυτή, όπως είναι η παροχή θέσεως εργασίας ή η πρόσβαση σε διευκολύνσεις οργανωτικής φύσεως των εγκαταστάσεων αυτών, δεν μπορεί να αποκλεισθεί ότι ο εν λόγω αντιπρόσωπος ευρίσκεται, στην πραγματικότητα, σε κατάσταση που τον εμποδίζει να ασκήσει τη δραστηριότητά του κατά τρόπο ανεξάρτητο, είτε από την άποψη της οργανώσεως της δραστηριότητας αυτής είτε από την άποψη των οικονομικών κινδύνων που συνδέονται με την εν λόγω δραστηριότητα. Ως προς το τελευταίο αυτό σημείο, επιβάλλεται, πράγματι, να υπογραμμισθεί ότι το ευεργέτημα της παροχής τέτοιων πλεονεκτημάτων μπορεί να επιφέρει μείωση των εξόδων λειτουργίας με τα οποία βαρύνεται ο περί ου πρόκειται αντιπρόσωπος και να επιφέρει αντίστοιχη μείωση του οικονομικού κινδύνου που συνδέεται με την άσκηση της δραστηριότητάς του καθόσον η εν λόγω μείωση των εξόδων δεν πρόκειται να μετακυλιστεί στο επίπεδο του ποσού των προμηθειών που καταβάλλονται από τον αντιπροσωπευόμενο στον αντιπρόσωπο.

- 34 Εν προκειμένω, το αιτούν δικαστήριο υπογραμμίζει ότι ο αντιπρόσωπος της Zako είχε μόνιμη θέση εργασίας με δική του τηλεφωνική γραμμή και ηλεκτρονική διεύθυνση εντός των εγκαταστάσεων της Sanidel. Το δικαστήριο αυτό επισημαίνει επίσης ότι δεν αμφισβητείται ότι ο αντιπρόσωπος αυτός διέθετε πλήρη ανεξαρτησία και ασκούσε τα καθήκοντά του με πλήρη αυτοτέλεια, ιδίως σε σχέση με τους πελάτες, τους προμηθευτές και τους εργολάβους.
- 35 Υπό τις περιστάσεις αυτές, με την επιφύλαξη εξακριβώσεως εκ μέρους του αιτούντος δικαστηρίου, το γεγονός ότι η Zako ασκούσε τη δραστηριότητά της από τις εγκαταστάσεις της Sanidel δεν φαίνεται ότι προκάλεσε την απώλεια της ανεξαρτησίας της.
- 36 Λαμβανομένων υπόψη των προεκτεθέντων, στο πρώτο ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 1, παράγραφος 2, της οδηγίας 86/653 έχει την έννοια ότι το γεγονός ότι ένα πρόσωπο, στο οποίο ανατίθεται σε μόνιμη βάση είτε να διαπραγματεύεται για λογαριασμό άλλου προσώπου την πώληση ή την αγορά εμπορευμάτων είτε να διαπραγματεύεται και να συνάπτει τις πράξεις αυτές επ' ονόματι και για λογαριασμό του άλλου αυτού προσώπου, ασκεί τη δραστηριότητά του από τις εγκαταστάσεις του τελευταίου αυτού προσώπου δεν εμποδίζει τον χαρακτηρισμό του ως «εμπορικού αντιπροσώπου» κατά τη διάταξη αυτή, αρκεί το γεγονός αυτό να μην εμποδίζει το εν λόγω πρόσωπο να ασκεί τη δραστηριότητά του με τρόπο ανεξάρτητο, όπερ εναπόκειται στο αιτούν δικαστήριο να εξακριβώσει.

Επί του δευτέρου και του τρίτου ερωτήματος

- 37 Με το δεύτερο και το τρίτο ερώτημά του, που πρέπει να συνεξετασθούν, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσίαν, να διευκρινισθεί αν το άρθρο 1, παράγραφος 2, της οδηγίας 86/653 έχει την έννοια ότι το γεγονός ότι ένα πρόσωπο δεν ασκεί μόνον δραστηριότητες που συνίστανται είτε στη διαπραγμάτευση της πωλήσεως ή της αγοράς εμπορευμάτων για λογαριασμό άλλου προσώπου είτε στη διαπραγμάτευση και σύναψη των πράξεων αυτών επ' ονόματι και για λογαριασμό του άλλου αυτού προσώπου, αλλά ασκεί για το ίδιο αυτό άλλο πρόσωπο και δραστηριότητες άλλης φύσεως, χωρίς οι δεύτερες να είναι παρεπόμενες σε σχέση με τις πρώτες, εμποδίζει τον χαρακτηρισμό του ως «εμπορικού αντιπροσώπου» κατά την οδηγία αυτή.
- 38 Εκ προοιμίου, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι από το γράμμα, καθαυτό, της διατάξεως αυτής, όπως υπομνήσθηκε στη σκέψη 21 της παρούσας αποφάσεως, δεν προκύπτει ότι ένα πρόσωπο το οποίο, πέραν των καθηκόντων που διαλαμβάνονται ρητώς στην εν λόγω διάταξη, ασκεί και άλλα καθήκοντα δεν μπορεί να έχει την ιδιότητα του εμπορικού αντιπροσώπου, κατά την έννοια της ίδιας διατάξεως.
- 39 Υπό τις συνθήκες αυτές, πρέπει να ληφθούν υπόψη η εν γένει οικονομία και ο σκοπός της οδηγίας 86/653, προκειμένου να προσδιορισθεί αν η οδηγία αυτή απαγορεύει να ασκεί ένας εμπορικός αντιπρόσωπος άλλα καθήκοντα πέραν αυτών που διαλαμβάνονται ρητώς στο άρθρο 1, παράγραφος 2, της οδηγίας αυτής.
- 40 Κατά πρώτον, το άρθρο 1, παράγραφος 3, και το άρθρο 2 της οδηγίας 86/653 προβλέπουν ορισμένες σαφώς καθορισμένες εξαιρέσεις από την έννοια του «εμπορικού αντιπροσώπου» και από το πεδίο εφαρμογής της οδηγίας αυτής, αντιστοίχως. Πλην όμως, πέραν του άρθρου 2, παράγραφος 2, της εν λόγω οδηγίας, καμία από τις διατάξεις αυτές δεν κάνει λόγο για την κατάσταση στο πλαίσιο της οποίας ο εμπορικός αντιπρόσωπος ασκεί για τον αντιπροσωπευόμενο άλλα καθήκοντα από αυτά που διαλαμβάνονται στο άρθρο 1, παράγραφος 2, της ίδιας οδηγίας.
- 41 Το άρθρο 2, παράγραφος 2, της οδηγίας 86/653 αναγνωρίζει στα κράτη μέλη την ευχέρεια να προβλέπουν ότι η οδηγία αυτή δεν εφαρμόζεται στα πρόσωπα που ασκούν τις δραστηριότητες εμπορικού αντιπροσώπου οι οποίες θεωρούνται παρεπόμενες σύμφωνα με το δίκαιο αυτών των κρατών μελών.

- 42 Όπως επισήμανε, κατ' ουσίαν, ο γενικός εισαγγελέας στα σημεία 49 έως 51 των προτάσεών του, η εν λόγω οδηγία δεν απαγορεύει, κατ' αρχήν, τη δυνατότητα να ασκείται σωρευτικώς η δραστηριότητα του εμπορικού αντιπροσώπου με καθήκοντα άλλης φύσεως, επίσης στην περίπτωση κατά την οποία το οικείο πρόσωπο ασκεί την πρώτη αυτή δραστηριότητα μόνο κατά τρόπο παρεπόμενο ή στις περιπτώσεις κατά τις οποίες, όπως εν προκειμένω, η εν λόγω δραστηριότητα είναι εξίσου σημαντική με τα άλλα καθήκοντα που ασκεί, δεδομένου ότι καμία άλλη διάταξη της ίδιας οδηγίας δεν αποκλείει τη δυνατότητα μιας τέτοιας σωρεύσεως.
- 43 Κατά συνέπεια, πέραν της περιπτώσεως κατά την οποία, σύμφωνα με το άρθρο 2, παράγραφος 2, της οδηγίας 86/653, ένα κράτος μέλος επιλέξει να εξαιρέσει από το πεδίο εφαρμογής της οδηγίας αυτής τα πρόσωπα που ασκούν δραστηριότητα εμπορικού αντιπροσώπου κατά παρεπόμενο τρόπο, όπερ δεν φαίνεται, κατά τα λοιπά, να ισχύει στην υπόθεση της κύριας δίκης, τα πρόσωπα που ασκούν δραστηριότητα εμπορικού αντιπροσώπου πρέπει να θεωρούνται ότι εμπίπτουν στο εν λόγω πεδίο εφαρμογής, ακόμη και όταν η δραστηριότητα αυτή ασκείται σωρευτικώς με δραστηριότητα άλλης φύσεως.
- 44 Κατά δεύτερον, ερμηνεία του άρθρου 1, παράγραφος 2, της οδηγίας 86/653 υπό την έννοια ότι η διάταξη αυτή εξαιρεί από το ως άνω πεδίο εφαρμογής τα πρόσωπα που ασκούν σωρευτικώς τη δραστηριότητά τους ως εμπορικών αντιπροσώπων με δραστηριότητα άλλης φύσεως προσκρούει στον σκοπό της διατάξεως αυτής, ο οποίος υπομνήσθηκε στη σκέψη 26 της παρούσας αποφάσεως και ο οποίος συνίσταται στην προστασία του εμπορικού αντιπροσώπου στη σχέση του με τον αντιπροσωπευόμενο.
- 45 Συναφώς, αφενός, διαπιστώνεται ότι ο εμπορικός αντιπρόσωπος δεν μπορεί να εξαιρεθεί από το ευεργέτημα της προστασίας αυτής για τον λόγο ότι η σύμβαση που έχει συναφθεί μεταξύ αυτού και του αντιπροσωπευόμενου προβλέπει την άσκηση άλλων καθηκόντων πέραν αυτών που σχετίζονται με τη δραστηριότητα του εμπορικού αντιπροσώπου. Πράγματι, βάσει αντίθετης ερμηνείας θα μπορούσε ο αντιπροσωπευόμενος να απαλλάσσεται από τις επιτακτικές διατάξεις της οδηγίας 86/653, και ειδικότερα από εκείνες που αφορούν τις υποχρεώσεις του έναντι του εμπορικού αντιπροσώπου, προβλέποντας εντός της συμβάσεως άλλα καθήκοντα πέραν αυτών που σχετίζονται με τη δραστηριότητα του εμπορικού αντιπροσώπου.
- 46 Αφετέρου, η άσκηση των καθηκόντων του εμπορικού αντιπροσώπου, τα οποία διαλαμβάνονται στο άρθρο 1, παράγραφος 2, της οδηγίας 86/653 και τα οποία συνίστανται είτε στη διαπραγμάτευση της πώλησεως ή της αγοράς εμπορευμάτων είτε στη διαπραγμάτευση και σύναψη των πράξεων αυτών επ' ονόματι και για λογαριασμό του αντιπροσωπευόμενου, μπορεί, ανάλογα με τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του σχετικού τομέα, να συνοδεύεται από παροχές υπηρεσιών οι οποίες πραγματοποιούνται από τον εμπορικό αντιπρόσωπο και οι οποίες, καίτοι δεν εμπίπτουν αυστηρά στη δραστηριότητα διαπραγματεύσεως ή συνάψεως συμβάσεων για λογαριασμό του αντιπροσωπευόμενου, εντούτοις συμβάλλουν στην υλοποίηση της δραστηριότητας αυτής.
- 47 Ως εκ τούτου, ερμηνεία του άρθρου 1, παράγραφος 2, της οδηγίας 86/653 υπό την έννοια ότι στην ιδιότητα του εμπορικού αντιπροσώπου δεν είναι δυνατόν να εμπίπτουν πρόσωπα τα οποία ασκούν σωρευτικώς τη δραστηριότητα εμπορικού αντιπροσώπου με μία ή περισσότερες δραστηριότητες άλλης φύσεως μπορεί, στην πραγματικότητα, να καταλήξει στον αποκλεισμό μεγάλου αριθμού προσώπων από το πεδίο εφαρμογής της ως άνω διατάξεως, στερώντας, κατ' αυτόν τον τρόπο, την οδηγία αυτή από ένα μέρος της πρακτικής αποτελεσματικότητάς της.
- 48 Ως εκ τούτου, πρέπει να γίνει δεκτό ότι η οδηγία 86/653 δεν απαγορεύει, κατ' αρχήν, να ασκεί ένας εμπορικός αντιπρόσωπος, κατά την έννοια της διατάξεως αυτής, για λογαριασμό του αντιπροσωπευόμενου, άλλα καθήκοντα πέραν αυτών που διαλαμβάνονται ρητώς στο άρθρο 1, παράγραφος 2, της οδηγίας 86/653.

- 49 Ωστόσο, υπό το πρίσμα των προϋποθέσεων που υπομνήσθηκαν στη σκέψη 23 της παρούσας αποφάσεως, επιβάλλεται η διευκρίνιση ότι η εκ μέρους ενός και του αυτού προσώπου σωρευτική άσκηση δραστηριοτήτων εμπορικού αντιπροσώπου με δραστηριότητες άλλης φύσεως δεν πρέπει να επηρεάζει την ιδιότητά του ως ανεξάρτητου μεσολαβητή.
- 50 Επομένως, εν προκειμένω, εναπόκειται στο αιτούν δικαστήριο να εξακριβώσει αν το γεγονός ότι η ενάγουσα της κύριας δίκης ασκούσε, για λογαριασμό του ίδιου προσώπου, τη σχετική με την αντιπροσωπεία δραστηριότητά της με άλλες εξίσου σημαντικές δραστηριότητες είχε ως αποτέλεσμα, λαμβανομένου υπόψη του συνόλου των περιστάσεων της προκειμένης υποθέσεως, όπως η φύση των ασκουμένων καθηκόντων, οι πρακτικές λεπτομέρειες ασκήσεώς τους, η αναλογία που αντιπροσωπεύουν τα καθήκοντα αυτά στη συνολική δραστηριότητα του ενδιαφερομένου, οι λεπτομέρειες καθορισμού της αμοιβής ή, ακόμη, το υποστατό του ενεχόμενου οικονομικού κινδύνου, να εμποδίσει την ως άνω ενάγουσα της κύριας δίκης να ασκήσει την πρώτη δραστηριότητα κατά τρόπο ανεξάρτητο.
- 51 Υπό το πρίσμα των προεκτεθέντων, στο δεύτερο και στο τρίτο ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 1, παράγραφος 2, της οδηγίας 86/653 έχει την έννοια ότι το γεγονός ότι ένα πρόσωπο δεν ασκεί μόνον δραστηριότητες που συνίστανται είτε στη διαπραγμάτευση για λογαριασμό άλλου προσώπου της πώλησεως ή της αγοράς εμπορευμάτων είτε στη διαπραγμάτευση και σύναψη των πράξεων αυτών επ' ονόματι και για λογαριασμό του εν λόγω άλλου προσώπου, αλλά ασκεί για το ίδιο αυτό άλλο πρόσωπο και δραστηριότητες άλλης φύσεως, χωρίς οι δεύτερες να είναι παρεπόμενες σε σχέση με τις πρώτες, δεν εμποδίζει τον χαρακτηρισμό του ως «εμπορικού αντιπροσώπου» κατά την εν λόγω διάταξη, εφόσον το γεγονός αυτό δεν το εμποδίζει να ασκεί τις πρώτες δραστηριότητες με τρόπο ανεξάρτητο, όπερ εναπόκειται στο αιτούν δικαστήριο να εξακριβώσει.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 52 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπύπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (τέταρτο τμήμα) αποφαινεται:

- 1) Το άρθρο 1, παράγραφος 2, της οδηγίας 86/653/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 18ης Δεκεμβρίου 1986, για τον συντονισμό των δικαίων των κρατών μελών όσον αφορά τους εμπορικούς αντιπροσώπους (ανεξάρτητους επαγγελματίες), έχει την έννοια ότι το γεγονός ότι ένα πρόσωπο, στο οποίο ανατίθεται σε μόνιμη βάση είτε να διαπραγματεύεται για λογαριασμό άλλου προσώπου την πώληση ή την αγορά εμπορευμάτων είτε να διαπραγματεύεται και να συνάπτει τις πράξεις αυτές επ' ονόματι και για λογαριασμό του άλλου αυτού προσώπου, ασκεί τη δραστηριότητά του από τις εγκαταστάσεις του τελευταίου αυτού προσώπου δεν εμποδίζει τον χαρακτηρισμό του ως «εμπορικού αντιπροσώπου» κατά τη διάταξη αυτή, αρκεί το γεγονός αυτό να μην εμποδίζει το εν λόγω πρόσωπο να ασκεί τη δραστηριότητά του με τρόπο ανεξάρτητο, όπερ εναπόκειται στο αιτούν δικαστήριο να εξακριβώσει.
- 2) Το άρθρο 1, παράγραφος 2, της οδηγίας 86/653 έχει την έννοια ότι το γεγονός ότι ένα πρόσωπο δεν ασκεί μόνον δραστηριότητες που συνίστανται είτε στη διαπραγμάτευση για λογαριασμό άλλου προσώπου της πώλησεως ή της αγοράς εμπορευμάτων είτε στη διαπραγμάτευση και σύναψη των πράξεων αυτών επ' ονόματι και για λογαριασμό του εν λόγω άλλου προσώπου, αλλά ασκεί για το ίδιο αυτό άλλο πρόσωπο και δραστηριότητες άλλης φύσεως, χωρίς οι δεύτερες να είναι παρεπόμενες σε σχέση με τις πρώτες, δεν

εμποδίζει τον χαρακτηρισμό του ως «εμπορικού αντιπροσώπου» κατά την εν λόγω διάταξη, εφόσον το γεγονός αυτό δεν το εμποδίζει να ασκεί τις πρώτες δραστηριότητες με τρόπο ανεξάρτητο, όπερ εναπόκειται στο αιτούν δικαστήριο να εξακριβώσει.

(υπογραφές)